

Heid Cat zondag 30 vr/antw 81

Zelfbeproeving om aan te gaan

1 Wie?

2 Hoe?

Gemeente,

De Heere Jezus gaf ons het Heilig Avondmaal. Vanmorgen. Hij verzegelde aan Zijn tafel: Ik voor u. Ik gaf Mijzelf voor u. Zo lief had Ik u. Ik voed u. Ik zorg dat uw geestelijk leven nooit ophoudt. Uw bidden en verlangen, uw hopen en liefhebben, uw smeken en dienen. Ik voed het dagelijks met Mijn offer. En Ik verzadig u. Nu al, en eens volkomen. Ik verzadig u met Mijn liefde en Mijn Geest. Zodat u eens helemaal vervuld bent van wederliefde en van heiligheid. Dat verzegelde de Heere vanmorgen.

En nu is precies vanavond zondag 30 van de catechismus aan de beurt. Voor wie is het Heilig Avondmaal ingesteld? Daarbij zijn twee dingen direct opmerkelijk. Ten eerste dat dit een vraag is. Voor wie is het ingesteld? Dat moet een vraag blijven. Want het is niet voor iedereen. Dat is wel eens tendens in onze kerk, om die vraag uit te hollen en niet meer aan de orde te stellen. Je kunt voorbereidings- preken horen in onze kerk waarin deze vraag onbesproken blijft. Want iedereen moet toch aan kunnen en mogen gaan. God houdt van alle mensen dus mag iedereen aan de tafel komen. Een levensgevaarlijke tendens.

Het tweede dat opvalt is, dat als deze vraag gesteld wordt, er geen formeel antwoord wordt gegeven. Er wordt niet gezegd: iedereen die belijdend lid is. Of: iedereen die naar de kerk komt. Of: iedereen die netjes leeft zonder aanstoot te geven. Dan zou je aan de buitenkant of in de kerkelijke administratie kunnen zien voor wie het Heilig Avondmaal is. Het gaat over het innerlijk. Dat vraagt om zelfbeproeving.

Zelfbeproeving is niet: kruipen door een donkere tunnel. Zelfbeproeving is: gaan staan in het licht van het kruis. Daartoe worden we geroepen.

1 wie?

Ten diepste kan een ander, een kerk niet uitmaken of het Heilig Avondmaal voor mij is. Dat is iets tussen God en tussen je hart. Dan gaat het erom of je innerlijk dit kent: een mishagen van jezelf vanwege je zonden en nochtans vertrouwen dat ze om Christus wil vergeven zijn. Zeg maar: berouw en geloof. Calvijn zou zeggen: dat zijn tweelingzussen. Waar je de één ziet is de ander en andersom.

In het licht van het Evangelie en het kruis van Christus: mishagen van jezelf om je zonden. Zovele zonden als je ziet en weet van jezelf. Je overdenkt in de voorbereiding je zonden en vervloeking. Zo erg. In het licht van het Woord en het kruis worden mijn zonden ernstig. Zonden zijn geen

kleinigheden, geen missertjes. Gods wet is geschonden. Gods Zoon moest ervoor sterven. Ik had de eeuwige dood moeten sterven. God zou recht gedaan hebben als Hij mij voor eeuwig had weggeworpen en verstoten. God kan mij nooit te kort doen. Want ik verdien niet anders dan de eeuwige verbanning. En dat overdenk ik opdat ik mezelf mishage. Niemand anders kan ik de schuld geven, ik deed en ben hetzelfde. En het kwam niet door een ander of door de tijd of de omstandigheden, het kwam vanuit mezelf. Ik ben het, die God kwets en Jezus pijn doe. Ik heb een mishagen, een afkeer van mezelf. Nee, niet omdat ik er zus of zo uitzie of omdat dingen me niet lukken af en toe, dat is het niet, daar is niks mis mee. Maar omdat ik er altijd verkeerd mee omga, tegen God in. Ik walg ervan, van mijn hoogmoed en zondelust. Het is niet voor te stellen dat God zo'n mens hebben wil en iets beginnen kan.

En nochtans. Nochtans. Vertrouw ik dat al mijn zonden mij vergeven zijn. Vergeven. Dat is: helemaal en allemaal weg. Vergeten. God gedenkt ze nimmermeer, nooit meer. Gewassen. Door de genoegdoening van Christus. En bedekt met de gehoorzaamheid van Christus. Ik ben helemaal in Christus perfect. Bekleed met Zijn volmaakte gehoorzaamheid. Wit, smetteloos, vlekkeloos. En het geheim van dat vertrouwen is het woordje nochtans, toch. Want we herinneren ons uit zondag 23 dat de duivel altijd het woordje 'dus' gebruikt: je bent best een braaf mens en goed bezig en dus zit het heus wel goed. Of: je bent zo slecht en zondig, je hebt zoveel misdreven en dus moet jij maar niet denken dat het goed zit. Dus. Maar het Evangelie leert mij, geeft mij, schenkt mij het woordje: nochtans, toch. Als aan een koord uit de hemel, een rood koord van Jezus bloed, wordt die sleutel van het Koninkrijk mij in de schoot gelegd. Nochtans. Toch. En ik legde er door de Geest geleid de hand op, op die sleutel: nochtans, toch.

Voor wie nochtans, toch vertrouwt dat zijn zonden hem of haar vergeven zijn is het. Het Heilig Avondmaal. En dan goed onthouden: dat vertrouwen is een plantje. Dat kan zo klein zijn, het kan zo ineenge- krompen zijn, het kan zo onder de luis zitten. Onder de luis van aanvechting: het is teveel voor je, het is te erg met je, waar merk je dat dan aan, waar zie je dat dan aan? Dat plantje kan zo klein en zo onder de luis zitten. Vooral omdat je merkt dat je nog zo zondig bent en blijft. Je verliest het steeds toch weer en toch nog. Nog steeds. Je bent zo zwak en dan laat je je weer overrompelen en val je weer. Ja, helaas, maar het Evangelie leert me één ding: dat ook de overblijvende zwakheid door Jezus' lijden en sterven bedekt is. Zijn heiligheid bedekt mijn zondige blijvende natuur. Dat zit er ook bij in. Bij dat nochtans. Daar is Jezus op berekend, daar heeft de genade in voorzien.

Voor wie is het Heilig Avondmaal ingesteld? Die zichzelf vanwege hun zonden mishagen en nochtans vertrouwen dat die om Jezus wil vergeven zijn met inbegrip van de overblijvende zonden en zwakheden die ik nog steeds en meer dan vroeger gewaar word. Voor dezen is het Heilig Avondmaal. Voor deze allen: de grote en de schone plantjes van vertrouwen. En de kleine plantjes die zwart van de luis zien. Voor deze allen. Jezus verzegelde

vanmorgen: Ik voor u. Kunt u het niet bevatten: kijk en proef maar: brood en beker. Ik voed u. Kunt u het niet bevatten dat u vol zult houden? Kijk en proef maar: brood en wijn, Mijn offer voed u. Ik verzadig u. Kunt u het zich niet indenken? Eens vol en heilig van en bij God? Kijk en proef het: avondmaal als voorschot van het avondmaal van de bruiloft van het Lam.

Of: hoorde u er niet? Denkt u, denk je bij jezelf: Ja, dan is het inderdaad zo: ik ken dat nochtans vertrouwen niet terwijl ik me mishaag vanwege mijn zonden. Ik hoorde niet aan de tafel. Dan mag u één ding niet denken. Dan mag je één ding niet denken: namelijk dit: "Er zijn wel ergere dingen." Dat is het slaapmiddel van de duivel. Om ons in slaap te sussen. Er zijn wel ergere dingen. Want er is niets ergers dan geen toegang te hebben tot het Heilig Avondmaal. Want het gaat hier om precies dezelfde dingen als die in vraag en antwoord 2 stonden: het kennen van je ellende, van de verlossing en van de dankbaarheid. En daar gaat het om de enige troost in leven en sterven. Dat staat op één lijn. De poort tot het heilig Avondmaal is net zo breed als poort van de hemel. Niet aan kunnen gaan is niet in kunnen gaan. Erger kan het niet....

Wie niet? Dat lezen we aan het einde van antwoord 81 allereerst. De hypocrieten. Dat zijn de schijnheiligen. Letterlijk betekent het: toneelspelers. Mensen die een rol spelen die ze in het echt niet zijn. Dan kan iemand de rol van oom of tante spelen, terwijl hij dat in het dagelijks leven helemaal niet is. Zulke mensen zijn er ook geestelijk. Die lijken precies kinderen van God. Zij doen alsof. Belijdenis doen zij, netjes leven doen zij, actief in de gemeente zijn zij. Aan de buitenkant, in mensenoog valt niets op. Maar: alsof. Niet vanuit het innerlijk. Geen mishagen aan zichzelf. Geen nochtans vertrouwen. Geen verlangen naar heiliger leven. Niemand merkt het aan je, niemand ziet het aan je, niemand verwacht het van je. En toch: innerlijk vreemd aan het geloof, het mishagen en nochtans vertrouwen. Je kunt er zelf jezelf in meenemen, dat je zelf denkt dat het echt is terwijl het niet zo is, je houdt jezelf voor de gek, misleidt jezelf. Eén ding; je beproeft jezelf nooit, je laat jezelf nooit beproeven door God. Heere, doorgrond en ken Gij mij. Dat is het enige, maar verder doe je alles na.

Ga niet aan. Denk niet dat het Heilig Avondmaal voor jou voor u is. Niemand zal u tegenhouden, maar God ziet het wel. Je bent onbekeerd.

En zij die zich niet met waarachtig hart tot God bekeren. Dat zijn zij die zich bekeren, die van alle zonden afstand doen, op één na. Er zit één punt in je leven, één lek, dat je bewust open wilt laten. Die zonde wil je niet bestrijden, niet kruisigen, geen afstand van doen. Eén koord waarmee je nog vast zit aan de zonde. Misschien dat niemand het ziet of weet. Maar God ziet het: één lek houd je bewust open, die zonde mag er niet uit, wil je niet missen. Is het fraude, is het op seksueel gebied, is het in je huwelijk, is het met een afgod? Je betreurt het niet dat je erin valt, maar je bewaart het dat je erin zwemt en blijft zwemmen.

Ga niet aan. Denk niet dat het Heilig Avondmaal voor jou voor u is. Niemand zal u tegenhouden, maar God ziet het wel. Je bent onbekeerd.

Dan eet u uzelf een oordeel. Misschien vanmorgen wel. Vreselijk. Alleen, er staat niet: het oordeel. Niet: het eeuwige oordeel. U ging wel ver, maar het is niet te ver gegaan. En een oordeel geeft aan: misschien bent u aan het verharden, ben je aan het vervlakken. Misschien is je geweten helemaal stil geworden. Dat is dan om je te laten schrikken! Om je tot inkeer te brengen. Een oordeel wil je terugroepen van het oordeel. Keer weder! Het is nog niet te laat.

Of: weet u het niet? Weet je het niet? Je ging wel, je ging niet, maar eigenlijk weet je het niet. Deed ik er nou goed aan? Wat is zelfbeproeving? Dat is ten diepste dit dat je je laat beproeven door de Heere. Dat je voor Hem komt, de Profeet, Priester, Koning, en zegt: doorgrond Gij mij en ken mij hart. Psalm 139 het slot. Heere, ik geef het, ik geef mij U over. Doe met mij naar Uw wil in Christus. Die overgave, dat is geloof, dat is vertrouwen. Wie daarvoor terugdeinst, wie daarvoor terugblijft, wie zichzelf daarvoor niet overheeft en daaraan niet overgeeft, die mene niet een gelovige te zijn. Maar wie zich zo overgeeft en het in de Heere legt, die kome.

2 hoe?

Maar hoe dan? Nu, we zagen voor wie het Heilig Avondmaal is ingesteld. Voor allen die nochtans vertrouwen terwijl zij zichzelf mishagen. Voor hen is het ingesteld. Tot hen zegt Jezus doe dat. Zoals de catechismus eerder zei: dat Jezus mij en alle gelovigen bevolen heeft... Dus het is niet maar zo dat Jezus het ons dan het toegestaan: je mag ten avondmaal gaan. Het is toegestaan. Zo van: dus als je wilt dan mag je, maar je mag er ook geen gebruik van maken. Nee, dan heeft Jezus het ons bevolen. In de laatste nacht voor Zijn sterven heeft Hij het ingesteld. Dan is het plicht. Plicht vanuit de Heere Jezus, Die ons wil verzegelen en verzekeren. Dan is er geen argument te vinden dat steekhoudt om te zeggen: en toch ga ik niet. Dan zouden we Jezus verloochenen. Dan zouden we Jezus stem ongehoorzaam zijn. Dan zouden we onszelf geestelijk gezien tekort doen. Allemaal dingen waar je als gelovige van huilt en die je als gelovige allerm minst op je geweten zou willen hebben. Als ik hoor bij hen die nochtans vertrouwen terwijl zij zichzelf mishagen vanwege hun zonde, dan hebben we te zorgen dat wij aan kunnen gaan.

Hoort u dat? Zo moeten we dat zeggen. Dan heb je te zorgen dat je aan kunt gaan. Allereerst door belijdenis te doen. Door belijdeniscatechisatie te volgen na de gewone catechisatie. De kerk wil je eerst kennis bijbrengen van het Woord en de belijdenissen. Daar is catechisatie voor. En daarna, in onze cultuur vanaf zo'n 17 jaar: belijdeniscatechisatie. Zodat je na belijdenis gedaan te hebben aan mag gaan aan Zijn tafel. Heerlijk als je daarom, mede daarom, belijdeniscatechisatie volgt of wilt volgen. Dat is je plicht als je hoort bij hen die nochtans vertrouwen terwijl zij zichzelf mishagen. Dan word je ook 30, 50 of 80 jarige nog geroepen om belijdeniscatechisatie te gaan volgen.

En als ik belijdenis heb gedaan? Dan heb ik te zorgen, te strijden dat ik aan kan gaan. Door mijzelf in de voorbereidingsweek te beproeven. Kijk, je maakt mee dat het op twee manieren zonder spanning wordt gemaakt. Aan de ene kant: wie belijdenis doet, o nee, die hoeft niet aan het Heilig Avondmaal te kunnen gaan. Dat is heel wat anders en hoger. Aan de andere kant: wie belijdenis doet die gaat ook aan, heb je belijdenis gedaan dan ga je ook aan, punt uit. In allebei de gevallen zit er geen spanningsveld meer tussen. In allebei de gevallen wordt vergeten dat er staat: maar de mens beproeve zichzelf en ete alzo. Tussen belijdenis doen en ten avondmaal gaan staat: de mens beproeve zichzelf. Ja, juist de gelovige. Juist het kind van God. Wij zijn wel eens geneigd te denken: als ik dat weet, dat ik echt geloof heb, dat ik kind van God ben, dan is de zelfbeproeving klaar. Nee, goed beschouwd, dan begint de zelfbeproeving pas.

Want ook kinderen van God kunnen soms niet aangaan. In I Corinthe zegt Paulus ook niet dat die avondmaalgangers geen kind van God zijn, maar hij bedoelt wel: al zouden jullie kind van God zijn, dan nog en dan juist geldt: op de manier waarop jullie nu ten avondmaal gaan kan het niet en nooit. Beproeft daarom uzelf. Want naderen tot God dat is nogal wat. Naderen tot de heilige, verzoende Vader in Christus, dat is nogal wat.

Dan is zelfbeproeving nodig om het verlangen te wekken om je geloof te sterken. Het gaat in de zelfbeproeving om 'begeren', om 'verlangen' Verlangen je geloof te sterken. In het licht van Christus en Zijn Evangelie ga je begeren dat je meer zou vertrouwen en sterker zou vertrouwen. Dat is Hij zo waard. Dat dat plantje groter en sterker zou worden, dat dat plantje schoner en schoner zou worden. Dan kan het meer stormen aan. Dan kan het beter overeind blijven in beproeving en verdrukking, in verzoeking en kastijding. Ja, dat bekeer ik als ik mijzelf beproef voor God.

En dan ga ik begeren om mijn leven te beteren. In het licht van Christus en Zijn lijden ga ik begeren mijn zonden te kruisigen. Op te sporen en te kruisigen. Want mijn zonden zijn de spijkers die Hem wonden. Ik ga begeren mijn zonden op te sporen. Zijn er onbeleden zonden in mijn leven? Zijn er zondige gewoontes ingeslopen? Heb ik mijn naaste benadeeld of gekwetst? O, was mijn leven maar heiliger dan dat het is. Ja, dat bekeer ik als ik mezelf beproef voor God. En hoe meer begeren hoe beter, hoe meer begeren hoe meer zegen doorgaans.

Dus daar gaat het om in zelfbeproeving. Dan gaat het ten diepste om oprechtheid. Want we zullen nog zien: zelfgenoegzaamheid en onoprechtheid (antw 82) die hebben geen plaats aan de tafel van Christus. Maar de zelfbeproeving geeft verlangen. Verlangen naar sterker geloof en heiliger leven. Maar de mens beproeve zichzelf en ete alzo. Hoe aangaan? Zo, na zelfbeproeving. Draai het dan nooit om: als ik nou eerst maar sterker geloof had en een heiliger leven, dan zou ik wel aangaan. Dat is zeggen: als ik nu eerst maar me fitter voelde en sterker voelde, dan zou ik wel medicijnen innemen. Dwaze redenering. Dat gaat precies andersom: eerst het medicijn

innemen en dan zul je sterker en beter worden. Eerst ten avondmaal gaan en dan zal je verlangen naar sterker geloof en heiliger leven vervuld worden.

Dus daar gaat het om bij het aangaan. Niet allereerst om iets te ervaren. Ja, dat mag ook, maar dat is extra. Waarom ga je aan? Omdat je begeert een sterker geloof en een heiliger leven. Als dat er was, dan is je aangaan goed geweest, ook al merkte je maar weinig en viel het eigenlijk wat tegen voor je gevoel. Je ging aan met verlangen om je geloof te laten sterken. En omdat de HEERE dat doet door Zijn Woord ben je als avondmaalganger iemand die trouw stille tijd houdt en die trouw is in alle kerkdiensten en zo trouw mogelijk in alle doordeweekse diensten. Een avondmaalganger die zijn Bijbel dichtlaat en kerkdiensten overslaat is een vierkante cirkel. Het verbaast je weleens: niet avondmaalgangers die je alle diensten trouw ziet, avondmaalgangers die nog wel eens een doordeweekse dienst overslaan. Dat moet, mijn geliefde broeders en zusters, also niet zijn.

Je ging aan met het verlangen je leven te heiligen. Verlangen zo heilig mogelijk te leven. Je wilt de zonde niet meer. Je verlangt zo heilig mogelijk te leven. Je vraag houding is niet: wat mag ik allemaal nog net? Maar: hoe kan ik zo heilig mogelijk leven? Je wilt het elastiek uitrekken, niet in de richting van de zonde, maar in de richting van God. Je vraagt niet: wat zit er voor kwaad in? Maar: zit er eigenlijk wel wat goeds in? Je vraagt niet: mag dit nog net? Maar: zou ik iets kunnen doen wat heiliger is? Je mijdt de plaatsen met popmuziek en wereldse gesprekken. Of het moest zijn om er te evangeliseren. Is het een verkeerde indruk als ik denk dat we daar de laatste jaren wat makkelijker in worden hier? Dat moet, mijn geliefde broeders en zusters, also niet zijn.

Als je verlangt dan ben je er aanspreekbaar op door anderen. Als iemand je wijst op een mogelijke zonde dan ben je dankbaar en ga je het eerlijk en oprecht voor Gods Aangezicht neerleggen.

Amen